

KUVA: ADOBE STOCK

Lausunto Ilmastovuosi-kertomuksesta 2023

K 17/2023 vp Ilmastovuosikertomus 2023
Eduskunnan ympäristövaliokunta 7.11.2023

Ari Nissinen
Kehittämispäällikkö ja johtava tutkija

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Yleistä ilmastovuosikertomuksesta ja lausunnosta

Ilmastovuosikertomuksella on suhteellisen vakiintunut ja ilmastolaista seuraava sisältö.

Nostammekin esiin vain ilmeisimpiä riskejä jo suunnitelluissa päästövähennyksissä ja nieluissa **sekä tärkeitä toimia** nettopäästötavoitteiden saavuttamiseen uudessa tilanteessa metsien nettonielun pienennettyä.

Ilmastovuosikertomuksen sisältö kuvaa kevään 2023 tilannetta, jolloin Petterin Orpon hallituksen linjauksia ei ollut vielä tiedossa. Ilmastolain mukaan ilmastovuosikertomuksessa on kuitenkin katsottava myös suunniteltujen toimien riittävyyttä. Tästä syystä **kommentoimme myös Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausten näkökulmasta**.

Päästötavoitteiden saavuttamisesta ja maankäytön ilmastosuunnitelmasta

Nettopäästötavoitteiden saavuttamiselle suurimman riskin muodostavat maankäyttösektorin nettopäästöt, ja niissä erityisesti metsien nettonielun merkittävä pieneneminen viimeisen kymmenen vuoden aikana.

Suomi on jäämässä tavoitteista jopa useilla miljoonilla hiilidioksidiekvivalenttitonneilla (Mt CO_2-ekv) vuositasolla.

Maankäytön ilmastosuunnitelman eli MISUn uusi laatiminen olisi syytä tehdä jo tällä vaalikaudella. Ja aloittaa ohjauskeinoista, joiden avulla voitaisiin varmistaa, että metsien ja koko maankäyttösektorin nettonielu on riittävän suuri suhteessa tavoitteisiin.

Maatalous ja ruoka, liikenne

Maatalouden taakanjakosektorin sekä maankäyttösektorin päästöt ovat pysyneet jokseenkin saman-suuruisina viime vuosina.

Alan reilun siirtymän tueksi on tärkeää luoda **selkeä toimintaohjelma turvemaiden päästöjen vähentämiseksi.**

Lausunnossa on 6 keinoa, lisäksi **ruualle ravitsemussuositusten toteutus ja kansallinen ruokastrategia**.

Liikenteen ilmastopäästöjen vähentäminen ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi on välttämätöntä.

On syytä varautua siihen, että liikenteen päästöjä on tarpeen vähentää voimakkaammin kuin KAISUssa arvioitiin.

Paljon keinoja, mutta niihin liittyy riskejä: Kasvaako sähköautojen määrä ennakoidusti, pysyykö ajosuorite samalla tasolla?

Jakeluvelvoitteen muokkaus.

Rakennusten korjaustuet ja kuntien ilmastosuunnitelmat olennaisia hyvälle päästökehitykselle

On riskinä, että **hyvin käynnissä ollut energiakorjaustoiminta ja öljylämmityksestä luopuminen hidastuvat tulevina vuosina**, kun tuet on leikattu valtion budjetista 2024.

Tämä riski konkretisoituu rakennussektorille ajankohtana, jolloin rakentaminen on muutenkin hidastunut.

Kuntien toiminta on tärkeää Suomen hiilineutraalius-tavoitteiden saavuttamisessa 2035 mennessä.

Ilmastolakiin (423/2022) lisättiin maaliskuussa 2023 kunnille velvoite laatia **ilmastosuunnitelma** ja päivittää se vähintään kerran valtuusto-kaudessa.

Hallitusohjelmassa kirjaus on peruttu, ja rahoitus on poistettu valtion budjetista 2024.

Kestävä rahoitus, tarve uudenlaiseen päästökehityksen ennakointiin

Ilmastovuosikertomuksessa tuodaan hyvin esiin julkinen rahoitus päästövähennysinvestointeihin. On kuitenkin tärkeä huomata, että myös **yksityisen sektorin rahoituksessa** kiinnitetään entistä enemmän huomiota ilmastonäkökohtiin.

Taksonomian tarjoamia mahdollisuuksia ilmasto-investointien edistämiseen olisi tärkeä hyödyntää täysimääräisesti ja samalla seurata sen aikaan saamia päästövähennyksiä.

Ilmastovuosikertomus avaa näköaloja eri politiikka-alueiden vuoro-vaikutuksiin ja keskinäiseen johdonmukaisuuteen.

Tilanteessa, jossa epävarmuudet ovat suuria ja tilanteet muuttuvat nopeasti, tulisi kuitenkin kehittää **dynaamisempaa ja ajantasaisempaa päästöjen kehityksen ja ennakoinnin seurantaa (digitaalinen palvelu),** joka mahdollistaisi nopeidenkin korjaustoimien valmistelun.

Kiitos!

Lausunnon valmisteluun osallistuivat kehittämispäällikkö Ari Nissinen, tutkimusprofessori Minna Kaljonen, kehittämisryhmäpäällikkö Hanna-Liisa Kangas, kehittämispäällikkö Petrus Kautto, ryhmäpäällikkö Johan Munck af Rosenschöld, ryhmäpäällikkö Tuuli Myllymaa, ryhmäpäällikkö Laura Saikku, ryhmäpäällikkö Sampo Soimakallio, johtava tutkija Emilia Suomalainen, suunnittelija Katriina Virtanen, ja professori Jyri Seppälä.

Sähköposti: etunimi.sukunimi@syke.fi

Puhelin: Syke vaihde +358 295 251 000, Ari +358 295 251 457

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute